

ספרי' – אוצר הספרים – ליובאוויטש

לקוטי שיחות

מכבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

שניאורסאהן

מליובאוויטש

ויקהל – פקודי

מתורגם ומעובד לפי השיחות של לקוטי שיחות חלק ו

(תרגום חפשי)

יוצא לאור על ידי
"מכון לוי יצחק"
כפר חב"ד ב'

שנת חמשת אלפים שבע מאות שישים ושבע לבריאה

לזכות

החייל ב"צבאות השם" מנחם מענדל שי

ליום הולדתו השלישי לאויוש"ט,

בש"ק פי ויק"פ, ז"ך אדר, היי תהא זו שנת סגולות

ולזכות

אחותו החיילת ב"צבאות השם" נשמה ברכה תחי

ולזכות הוריו

הו"ח ר' יהונתן חיים וזוגתו מרת שרה רחל שיחיו נסים

נדפס ע"י זקנו

הו"ח ר' עמוס וזוגתו מרת רישא שיחיו נסים

הכתובת להשיג השיחות באינטרנט:
<http://www.torah4blind.org>

א. "זה הדבר אשר צוה ה' לאמר"

על הפסוק "ויאמר משה... זה הדבר אשר צוה ה' לאמר"¹, אומר רש"י: "זה הדבר אשר צוה ה' לי לאמר לכם".

ומסבירים המפרשים², שהקושי של רש"י הוא: מפרשם של הפסוקים מובן, שהמלים "זה הדבר אשר צוה ה'" קשורות ל"לאמר". כלומר, הקדוש-ברוך-הוא צוה למשה לומר לישראל את הנאמר בהמשך "קחו מאתכם תרומה...". וקשה: הרי ציווי של הקדוש-ברוך-הוא נאמר בלשון נסתר "ויקחו לי תרומה"³, ולא "קחו מאתכם תרומה", בלשון נוכח, וכיצד נאמר על כך "זה הדבר אשר צוה ה'" – שאלה הם בדיוק דברי ה'?

לכן אומר רש"י "זה הדבר אשר צוה ה' לי לאמר לכם"⁴, ש"זה הדבר אשר צוה ה'", הוא "לי", והוא איננו מתייחס ל"לאמר", ואכן, הכוונה בכך היא לציווי "ויקחו לי תרומה...". בלשון נסתר. והמלה "לאמר" מהווה ענין חדש: "לאמר לכם", שאני צריך לומר לכם אותם דברים, אך בניסוח שונה – "קחו מאתכם תרומה...".

אך הסבר זה אינו כה ברור:

א) אף אם המלים "זה הדבר אשר צוה ה'" אכן קשורות ל"לאמר", גם אז אין הכרחי,

(1) פרשתנו לה, ד.
(2) ראה גר"א כאן (וראה הערה הבאה). וראה רא"ם כאן.
(3) ר"פ תרומה.

בגו"א כאן כותב בפשוטות "ולא ה' הקב"ה מדבר אל ישראל לנכה". וצ"ע ונזכר פסוקים (בדיבור הקב"ה למשה שיאמר לישראל) שנאמרו בלשון נוכח (לדוגמא: שמות ג, יד ואילך. וארא, ו, ו, ואילך. יתרו יט, ד ואילך. שם כ, יט ואילך. ר"פ משפטים. תשא לא, יג ואילך. ועוד. – ובכ"מ נאמר בלשון נוכח וגם בלשון נסתר (וכמו: בא יב, ג ואילך. בשלח יד, ב. ועוד)).

ואולי י"ל, שכוונת הגר"א (אף שלא משמע כן מפשטות לשונו) היא, לציווי זה שנאמר בו בפירוש "ויקחו גו", כבפנים.

(4) ותיבת "לאמר" שבפרש"י הוא העתק לשון הנתוב (ולא פירושו הוא) – בדוגמת תיבת "בחלב" שבפרש"י תשא (לד, כו) ד"ה לא (ראה לקושי [המתורגם] ח"ו ע' 212 הערה 2).

שהקדוש-ברוך-הוא צוה זאת בניסוח "קחו מאתכם...". כי המשמעות הפשוטה של "זה הדבר..." איננה דוקא שזהו הניסוח⁵ של הקדוש-ברוך-הוא, אלא שזהו התוכן והענין שצוה הקדוש-ברוך-הוא.

(ב) רש"י כתב את פירושו בסגנון פשוט, באופן שגם "בן חמש (למקרא)" יבין את כוונתו. וכיון שהביאור האמור אינו מובן בפשטות דברי רש"י, הרי לפי זה צריך היה רש"י להוסיף ולכתוב "לאמר לכם ציווי נדבת המשכן"⁶, כלומר, את הענין של נדבת המשכן, או ניסוח ברור אחר בדומה לו.

ב. "ויקהל" בעיקר לצורך הציווי על מלאכת המשכן

ההסבר לכך הוא:

תחילת הענין, "ויקהל משה את כל עדת בני ישראל", היתה בפשטות כדי למסור לישראל את הציווי על מלאכת המשכן. אך לפני כן הקדים ה', כמאמר המוסגר, את האזהרה על שבת, כדי להדגיש שמלאכת המשכן אינה דוחה שבת.

לפי זה מובן, שבהמשך, "אלה הדברים אשר צוה ה' לעשות אותם", לא התכוון משה רק ל"אזהרת שבת", אלא גם לציווי על מלאכת המשכן. ואדרבה: לכאורה, הכוונה היא בעיקר למלאכת המשכן⁷, כי זו היתה המטרה של "ויקהל".

אך לפי זה קשה: לשם מה אמר משה שוב "זה הדבר אשר צוה ה'", כאשר כבר אמר להם לפני כן "אלה הדברים אשר צוה ה'?"

אף אם נסביר בדוחק שב"אלה הדברים" הכוונה היא רק ל"אזהרת שבת"⁸, אין מובן:

(5) בפרש"י ר"פ מטות (בפירושו השני): "זה הדבר מיעוט הוא, לומר שהחכם בלשון התרה כו' כלשון הכתוב כאן". אבל אין מזה רא"י לנדר"ד. כי שם, הלשון (התרה והפירה) הוא חלק מהענין – "הדבר" (די ואך).

(6) נ"ד סגנונו בפ' צו ה, ה.

(7) ראה גם ראב"ע, רמב"ן וחזקוני כאן.

(8) ראה גם טור הארוך עה"ת כאן.

להביא את 770 הביתה!

כל מי שהיה ב-770 אי פעם, זוכר בודאי את שלל

הקובצים והעלונים המחולקים בכל ליל שבת קודש

כעת ניתן להשיג את חלקם ברשת האינטרנט, אצלך בבית!

קבצים גרפיים וקבצי טקסט:

דבר מלכות: שיחות כ"ק אד"ש מה"מ מהשנים תנש"א-תשנ"ב.

יחי המלך: קונטרס שבועי, הכולל שיחות-קודש בעניני גאולה ומשיח.

המעשה הוא העיקר: לקט הוראות למעשה בפועל משיחות כ"ק אד"ש מה"מ (החל משנת תשמ"ח). שיחות הגאולה: גיליון שבועי של ימות המשיח, בהוצאת "האגודה למען הגאולה האמיתית והשלימה".

מעין חי: גיליון שבועי לילדים, בהוצאת "מכון לוי יצחק" בכפר חב"ד ב'.

האמונה הטהורה: גיליון שבועי בעניני אחרית הימים.

קבצים גרפיים בלבד:

לקוטי שיחות: שיחה מוגהת של כ"ק אד"ש מה"מ היו"ל לקראת כל שבת ב-770,

על-ידי "ועד להפצת שיחות".

חדש לקוטי שיחות (מתורגם): שיחה מוגהת של כ"ק אד"ש מה"מ הנדפס בספרי

לקוטי שיחות, בהוצאת "מכון לוי יצחק" בכפר חב"ד ב'.

להקהיל קהילות: גיליון שבועי מתורתו של משיח בעניני הקהלות קהילות בשבת,

בהוצאת צא"ח העולמית, ניו-יורק.

קבצי טקסט בלבד:

פנימיות: ירחון לבני הישיבות, בהוצאת מרכז את"ה בארץ הקודש.

ליקוט ניגונים: שתי חוברות על הניגונים שניגן וביאר כ"ק אד"ש מה"מ, בהוצאת קה"ת (תשנ"ב).

דרך הישרה: (אידיש) קונטרס מיוחד לילדים, הכולל שיחות-קודש בעניני גאולה ומשיח.

לעבן מיט דער צייט: (אידיש) קטעים לפרשת השבוע מתוך הספר, בהוצאת ישיבת

"אהלי תורה", ניו-יורק.

דבר תורה: (אידיש) דף שבועי לילדים, היו"ל על-ידי מוסד חינוך "אהלי תורה", ניו-יורק.

כמו-כן ניתן להוריד באתר את "קונטרס בית רבינו שבבבל"

ושיחת ש"פ שופטים ה'תנש"א

מדור מיוחד לספרים וחוברות באנגלית בעניני גאולה ומשיח!

האתר מנוהל ע"י הרה"ת ר' יוסף-יצחק הלוי שגלוב

וכתובתו: <http://www.moshiach.net/blind>

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד!

בכואנו מימי הפורים – ימים של ניסים שהראה הקב"ה בימים ההם בזמן הזה, ובהתקרבתנו לחג הפסח – שבו אנו חוגגים את "זמן חרותנו", ומודים לה' על הניסים והנפלאות שהראה בעת יציאת מצרים –

הרי זהו הזמן המתאים להפנות את מלוא תשומת הלב אל הניסים והנפלאות שארעו בימינו אלה, בימים הסמוכים לפורים של שנה זו.

היו אלה ניסים גלויים לא רק לעם ישראל אלא גם לכל העמים ועד ש"ראו כל אפסי ארץ" – הכל ראו את הנסים הגדולים שנעשו בזמן זה.

לפי התנאים הטבעיים של העולם, הגיע אז למצב שתהיה לא רק הכרות מלחמה וכיוצא בזה, אלא שהמלחמה תגרוור לתוכה עמים רבים ותתלהט עד כדי מלחמת עולם ר"ל; אך בפועל, למעלה מדרך הטבע הרגיל, הנה לא זו בלבד שנמנעה מלחמת עולם, אלא שגם המלחמה שפרצה – שקטה.

בשעה שלפי כל הסימנים הי' נראה, שיש לצפות למלחמה קשה ולכן מן ההכרח להכין צבא גדול ואדיר, מצוייד בכלי נשק רבים ודווקא מהמתקדמים ביותר, הרי לאחר כל ההכנות – כפי שנהוג להתכונן למלחמה ארוכה שאמורה להימשך שבועות וחודשים – בא הניצחון בפועל בתוך זמן קצר ביותר!

הניצחון היה כל כך מופלא, עד שהוא מנע לא רק שפיכות דמים רבה בין אומות העולם (כפי שחששו תחילה), אלא הוא אף הביא לידי כך, שהאויב ישחרר, ובאופן נאה, חלק משבווי המלחמה ואפילו חלק מאלה שנישבו בעבר.

ליתירה מזה: אלה המכירים את הנעשה מאחורי הקלעים ויודעים פרטים רבים שלא ניתנו לפרסם – משיגים עוד יותר ויותר את פלאי הניסים והנפלאות בזמן הזה, בימים אלה.

* * *

במשך השנה הזאת – שאותה קראו בני ישראל בשם וסימן: "היה תהא שנת נפלאות אראנו", ועוד קודם לכן, בסיומה של השנה שעברה, שצויינה ע"י יהודים בסימן: "היה תהא שנת נסים" – הודגש כמה פעמים שחז"ל גילו לנו מראש (בילקוט שמעוני ישעי' רמז תצט) על דבר המלחמות העתידות להיות באותו חלק של העולם, שהן מהסימנים המעידים שמתקרבת הגאולה האמיתית על ידי משיח צדקנו.

ולאור המאורעות והניסים הנ"ל, צריכה להתחזק עוד יותר הידיעה וההכרה, שזהו הזמן של ההכנה הקרובה למילוי ההבטחה "היתה לה' המלוכה", כאשר כל העמים יהיו משוכנעים שיש בעל הבית לבירה זו¹, והכרה זו תביא אותם "לקרוא כולם בשם ה' לעבדו שכם אחד".²

כיון שגם לפני כן כבר אמר משה לישראל את "הדברים אשר צוה ה'", אין מתאים לומר לגבי מלאכת המשכן "זה הדבר אשר צוה ה'", שמכך נראה, שרק "זה" – מלאכת המשכן – הוא "הדבר אשר צוה ה'", והרי גם דבריו הקודמים הם "הדברים אשר צוה ה'?"

כן אין מובן: מדוע מופיעה המלה "לאמר" דוקא בפסוקנו, ולא ב"אלה הדברים אשר צוה ה'" – והרי גם את "אזהרת שבת" אמר הקדוש ברוך-הוא למשה למסור לישראל?

ג. משה אינו נכלל בציווי על מלאכת המשכן

על כך מפרש רש"י, ש"משה הפריד ואמר "זה הדבר", ורק על מלאכת המשכן, בשונה מ"אלה הדברים...", הכוללים אף את אזהרת שבת, משום שב"זה הדבר", היה הציווי "לאמר", שפירושו "לי לאמר לכם": הציווי על שבת נאמר גם לגבי משה עצמו, ואילו הציווי על מלאכת המשכן נמסר רק "לי לאמר לכם", ש"משה יאמר לבני ישראל, שהם יקימו את המשכן. אך הוא עצמו לא נצטווה על כך.

בכך מובנים דברי רש"י בהמשך⁹ "שלא עשה משה שום מלאכה במשכן", ולכאורה, תמוה: כיצד ייתכן ש"משה לא יקיים את ציווי הקדוש-ברוך-הוא "קחו מאתכם תרומה וגו'"¹⁰? ולפי האמור לעיל מובן הדבר. כיון שהציווי היה "לאמר לכם" שישראל יבנו את המשכן, אסור היה למשה לעשות זאת.

ד. מהותו של משה – תורה, שמעל למשכן

אך עצם קביעה זו טעונה ביאור: אכן, מדוע נאמר הציווי על מלאכת המשכן למשה רק

(9) פקודי לט, לג.

(10) בדוחק י"ל, שכונת רש"י ב"מלאכה" היא ל"מלאכת עבודת הקדש" (נשיית המשכן וכליו), שוה עשו רק "בצלאל ואהליאב וכל איש חכם לב". אבל מ"מ"ש רש"י "שום מלאכה", מסתבר שכונתו היא גם לההבאה (נדבת המשכן) שנקראת ג"כ "מלאכה" (פרשתנו, לו, ר"ז). וראה גם נתחומא פקודי יא: "לא נשתתף הוא (משה) עמהן במלאכת המשכן. כיצד הנדבה ניתנה ע"י ישראל כו". וראה בארוכה שיחת ש"פ פקודי תש"ל.

ההסבר לכך, בפנימיות העניינים, הוא¹³: מהותו של משה היא תורה¹⁴. ולפיכך אסור היה לו לעסוק במלאכת המשכן¹⁵, ובקל וחומר ממה שקובעת ההלכה¹⁶, ש"אין מבטלין תינוקות של בית רבן לבנין בית המקדש". וכיון שאסור היה למשה לעסוק במלאכת המשכן מפני היותו נעלה מהמשכן, לא ייתכן שתיגרם לו עקב כך חלישות הדעת.

ה. מי ש"תורתו אומנותו" חייב לעסוק בהפצת התורה

בכל זאת, למרות שאת מלאכת המשכן לא היה משה צריך לעשות, הוא נצטווה "לאמר לכם" – למסור לישראל את פרשיות התורה העוסקות במלאכת המשכן¹⁷. ויותר מכך: כל המטרה של אמירת פרשיות אלו למשה, "אשר צוה ה' לי", היא למען "לאמר לכם". ואילו לא

(11) בתנחומא שם: שהי' משה מוצר על שלא נשתתף בו. אבל מזה שרש"י בפירושו עה"ת לא העתיק ענין זה, משמע שבדרך הפשט מסתבר לומר שלא הי' מיצר ע"ז. וראה בארוכה שיחה הנ"ל.
(12) רש"י ר"פ בהעלותך.
(13) בדרך הפשט י"ל:
הציווי "ועשו לי מקדש" הי' לאחר שנתרצה הקב"ה לישראל ואמר סלחתי כדברך (רש"י תשא לג, יא). והיינו שבתחלה – לאחר חטא העגל, היו "מנדחין לרב" (רש"י שם, ז), ולזאת נצטוו לאחר הסליחה "ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם" (וראה רש"י שמיני ט, כג). ולכן משה, שגם לפני יוהכ"פ "יקח את האהל גו'" ושם היתה "מקום שכניה" (תשא שם. פרש"י שם) – לא הוצרך ל"עשו לי מקדש".
(14) ראה שבת פט, א.
(15) ובדוגמת מה שמלאכת המשכן אינה דוחה את השבת רש"י תשא לא, יג. פרשתנו לה, ב). וראה לקו"ש [המתורגם] ח"ז ע' 229 (הערה 47 ובהנסמך שם) השייכות דשבת לתורה.
(16) שבת קיט, ב. הל' ת"ת לאדה"ז פ"א ה"י.
(17) בדרך הפשט י"ל: אמירתו לישראל פרשיות אלו – הי' (גם) לימוד תורה.

מורא געהאָט), נאָר האָט געבראַכט דערצו, אַז דער שונא זאָל באַפרייען, אין אַ גוטן אופן, אַ טייל פון די מלחמה-געפאָנגענע און אַפילו אַ טייל פון די געפאָנגענע פון פריער.

. . . און נאָך מער: די וועלכע „ווייסן וואָס ס'טוט זיך אינעווייניק" – זיינען באַקאַנט מיט גאָר אַ סך איינצלעייטן וועלכע דערגרייכן ניט צו דער עפנטלעכקייט – באַגרייפן אַ סך מער דעם וואונדער פון די נסים ונפלאות בזמן הזה בימים אלה.

* * *

במשך פון דעם יאָר – אויף וועלכן אידן גיבן דעם נאָמען און סימן: „היה תהא שנת נפלאות אראנו", און נאָך פאָר דעם, ביים סוף פון פאָרגאַנגענעם יאָר, באַצייכנט פון אידן מיטן סימן „היה תהא שנת נסים" – איז פיל מאָל באַטאַנט געוואָרן בנוגע וואָס חז"ל האָבן פאָראויס געזאָגט (אין ילקוט שמעוני ישעי' רמז תצט) וועגן די מלחמות וועלכע וועלן פאָרקומען אין יענעם טייל פון וועלט, אַז דאָס זיינען פון די סימנים אַז אַט-אַט קומט די גאולה האמיתית והשלימה דורך משיח צדקנו.

און אין אַנבליק פון די אויבנדערמאָנטע געשעענישן און נסים, דאַרף נאָך שטאַרקער ווערן דער באַוואוסטזיין, אַז דאָס איז די צייט פון הכנה קרובה צו דער ערפילונג פון דער הבטחה „והיתה לה' המלוכה", ווען אַלע פעלקער וועלן זיין איבערצייגט אַז „יש בעל הבית לבירה זו", און די אַנערקענונג וועט זיי ברענגען „לקרוא כולם בשם ה' לעבדו שכם אחד".

(ממכתב כללי, כ"ה אדר תנש"א)

(1) עובדי א, כא.

(2) ראה ב"ר רפ"ט.

(3) צפני' ג, ט. וראה רמב"ם הל' מלכים ספ"א.

כן, לא היו פרשיות אלו נאמרות גם למשה. ההוראה הנלמדת מכך היא:

ישנם יהודים שיכולים וצריכים להיות מצד מצבם באופן של "תורתו אומנותו",

ועליהם לדעת, שלמרות שמטרתם העיקרית היא תורה, ומשום כך אין הם צריכים¹⁸ לעסוק¹⁹ בעבודת הבידוריים, להפוך את הדברים הגשמיים (זהב, כסף ונחושת וכדומה) למקדש לקבה²⁰, כי התורה נעלית מכך, ולפיכך הם עלולים לחשוב, שהם פטורים מהפצת התורה,

(18) אולי יתרה מוז'ל – דאיסור יש כאן (ראה מו"ק ט, סע"א. תוד"ה מבטלין (כתובות יז, א) ועוד). אבל צ"ע בל' אדה"ז בהל' ת"ת פ"ד רס"ג (משו"ע חו"ד סרמ"ז סי"ח וכו') לא יפסיק תלמודו. וכן מהא דעוסק במצוה פטור מן המצוה. ואכ"מ.

(19) באופן של עיקר ורוב ימיהם. משא"כ מיעוט ימיהם (אגה"ק סו"ה), שהרי כל האומר אין לי אלא תורה אפילו תורה אין לו (בבב"ב קט, ב. ובלקו"ת ויקרא ה, א: אלא תורה ונמ"ח. וראה ג"כ אגה"ק שם). וראה לקו"ש [המתורגם] ח"ז ע' 229.

(20) ראה שם ע' 164.

על כך נלמדת ההוראה, שגם הם חייבים ב"לאמר לכם", במסירת פרשיות התורה לישראל. ואדרבה: דוקא על ידי עיסוק ב"לאמר לכם", התמסרות ללמוד תורה עם יהודים אחרים, תהיה להם סיעתא דשמיא גם בלימודם העצמי, תהיה להם תוספת כמותית של חלקי תורה נוספים, ותוספת איכותית גם בחלקי התורה שכבר קבלו, והם יוכלו לכוון את הענינים לאמיתותם, עד אשר יבינו וישיגו את הענינים, גם כפי שהם במקורם²¹

– כפי שהיה אצל משה, שלצורך "לאמר לכם", לא זו בלבד שזכה ל"צוה ה' לי", אלא אף ל"אשר הראית בהר"²², שהראו לו את הדברים כפי שהם במקורם למעלה.

(משיחות ש"פ ויקהל וש"פ פקודי תש"ז)

(21) ראה ביאורי הוהר וישלח (כ, טור ב): כל ת"ח דאשתדלו באורייתא כו'.

(22) תרומה כו, ל. וראה גם שם כה – ט, מ. כו, ה.

פקודי

א. "בו יצאו ישראל מאפילה לאורה"

סיומו וחזתמו של ספר שמות הוא "בכל מסעיהם". וכיון שתוכנו של הספר הוא, כנאמר במדרש¹, "שבו יצאו ישראל מאפילה לאורה", מובן שענין זה מתבטא בעיקר במלים "בכל מסעיהם", כי "הכל הולך אחר החיתום"², יש להבין: מהו הקשר בין "בכל מסעיהם" לבין היציאה מאפילה לאורה?

כן יש להבין את הנאמר במדרש שהזכר לעיל: בתחילת הספר אין מסופר על יציאת בני ישראל מהגלות, אלא לחיפץ: "הבאים

(3) ובפרט, שהירידה ("הבאים מצרימה") שבפ' שמות – היא ירידה גדולה יותר מהירידה ("הבאים מצרימה") שנוכרה לפניו בפ' ויגש (ראה לקו"ש [המתורגם] ח"ז ע' 29 וש"ס).

(4) וגם: מהי השייכות של כל הסדרות שלאחורי הסיפור דיצי"מ ל"שבו יצאו ישראל מאפילה לאורה".

הוספה

בשורת הגאולה

י.ז.

קומענדיק פון די ימי הפורים – טעג פון נסים, וואָס דער אויבערשטער האָט באַוויזן „בימים ההם בזמן הזה“, און דערנענטערנדיק זיך צו חג הפסח – ווען מיר פראַווען דעם יום טוב פון „זמן חרותנו“ און מיר דאַנקען דעם אויבערשטן פאַר די ניסים ונפלאות וועלכע ער האָט באַוויזן ביי יציאת מצרים –

איז איצט די פאַסיקע צייט צו ציען די פולע אויפמערקזאַמקייט אויף די נסים ונפלאות וועלכע האָבן פאַסירט נאָענט צו דעם היינטיקן פורים.

דאָס זיינען געווען נסים גלויים אָפּענע נסים, ניט נאָר פאַר אידן, נאָר אויך פאַר אַלע פעלקער, ביז אַז „ראו כל אפסי ארץ“, אַלע האָבן געזען די גרויסע נסים וואָס זיינען פאַרגעקומען אין דעם זמן.

... לויט די נאַטירלעכע אומשטענדן אין דער וועלט, האָט עס געהאַלטן דערביי, אַז עס זאָל זיין ניט נאָר אַ מלחמה ערקלערונג א.ז.וו. נאָר אַז די מלחמה זאָל אַריינציען מערערע פעלקער און זיך צעפלאַקערן אין אַ וועלט-קריג, ר"ל – און למעלה מדרך הטבע הרגיל, איז ניט בלויז אויסגעמיטן געוואָרן אַ וועלט-מלחמה, נאָר אויך די שוין אָנגעהויבענע מלחמה איז איינגעשטילט געוואָרן.

בעת אַלע סימנים האָבן געוויזן, אַז מ'דאַרף דערוואַרטן אַ שווערע מלחמה, און צוגרייטן אַ גאָר גרויסע אַרמיי מיט אַ סך כלי-זיין און דוקא פון די נייעסטע, און נאָך די אַלע צוגרייטונגען ווי ס'איז דער סדר ווען מ'גרייט זיך צו אַ לאַנגער מלחמה, וואָס דאַרף דויערן וואַכן, חדשים – איז דער נצחון געקומען אין גאָר אַ קורצער צייט!

דער נצחון איז געווען אַזוי וואונדערלעך, אַז ער האָט ניט נאָר פאַרמיטן אַ סך שפּיכות דמים צווישן אומות העולם (ווי מ'האָט

לקוטי

פקודי

שיחות

ישראל עולים, כנאמר "ילכו מחיל אל חיל"¹⁰, כלומר: אמנם, כל דרגה היא הכנה לדרגה נעלית יותר, שהיהודי יגיע אליה אחר כך, אך זאת, לא באופן שהדרגה הנמוכה יותר רק משרתת מטרה אחרת, אלא זוהי תכלית שלה:

הבירור והזיכוך שפועלים ישראל בעולם, על ידי ניצול עניני העולם "לשם שמים", ואף על ידי הפיכת הדברים הגשמיים עצמם למצוה¹¹, הוא רק מכאן ולהבא. העולם כולו אכן נברא מלכתחילה¹² רק כדי שישאל יהפכוהו לדירה לה' יתברך, אך כיון שהעולם הוא רק אמצעי, כדלעיל¹³, יוצא מכך, שהמצב והתקופה שבהם היה הדבר הגשמי לפני הבירור, מהווה הכנה בלבד לבירור, הכנה לדבר אחר.

לעומת זאת בני ישראל, כיון שהם עצמם המטרה, בכל עניניהם¹⁴, הרי על ידי עלייתם

אלא המקומות שבהם חנו, חניותיהם⁵, והסבר הביטוי "מסעיהם" הוא כפירוש רש"י: "לפי שממקום החניה חזרו ונסעו, לכך נקראו כולן מסעות".

בכך אין מובן: על החניות שבמדבר אומרת הגמרא⁶ "כיון דכתיב⁷ 'על פי ה' יחנו ועל פי ה' יסעו', כמאן דקביע להו דמי" (=הן נחשבות כמקום של קבע). ואם כך, מדוע מכנה התורה את מקומות החניה בשם "מסעות", על שם ש"ממקום החניה חזרו ונסעו", כאשר חנייתם היתה באופן של "קבע"?

הכרחי לומר, שהתורה מכנה את החניות בשם "מסעות", לא מפני שהיה חסרון כלשהו בחניות אלו, עקב היותן זמניות וכדומה, אלא להיפך, משום שכל חניה היוותה הכנה ל"מסע" שלאחריה, ולכן כללו החניות בתוכן גם את המעלה של ה"מסעות", בנוסף למעלה של חניה, שהיא באופן של "קבע".

ג. כל דרגה היא המטרה

ההסבר לכך הוא:

כבר הוסבר פעמים רבות⁸, שיהודים אינם אמצעי להשגת מטרה אחרת, אלא התכלית היא בהם עצמם⁸, בשונה מהבריאה כולה, אשר היא עצמה אינה המטרה, אלא היא נוצרה "בשביל ישראל ובשביל התורה"⁹.

מובן, שכך הוא גם לגבי העליות שבני

(5) שאז דוקא ה' "ענן ה' על המשכן". משא"כ כשהיו נוסעים – ה' "בהעלות הענן מעל המשכן" (לעיל פסוק לו).

(6) עירובין נה, ב.

(7) בהעלותך ט – כ, כג.

(8) ראה לקו"ש [המתורגם] ח"ה ע' 246.

(8*) בלקו"ש ראה כה, ד ואילך מוכיח ממרו"ל (ספ"ו דאבות) "כל מה שברא הקב"ה לא בראו אלא לכבודו" וממרו"ל (סוף מס' קדושין) ואני נבראתי לשמש את קוני, שגם בריאת האדם (וכוונתו שם היא לישראל – אתם קרויין אדם – כמובן מהמשך הענינים שם) היא (לא רק בשביל האדם גופא כ"א) לכבודו ית'. אבל* ראה לקוטי שיחות ח"ה שם (ובהערה 40), שמכיון שישאל וקוב"ה כולא חד, הרי זה גופא מה שנבראו לשמש את קונם, והו המציאות שלהם, עיי"ש באריכות. ולהעיר גם מאוה"ת תשא ע' א'תעט, ש"מה שלכבודו בראתי וזהו שיה' חולק הכבוד ליראיו".

(9) נסמן בלקו"ש [המתורגם] ח"ה ע' 159 הערה 62.

(* וראה לקו"ש חכ"ד ע' 163 הערה 44.

(10) תהלים פד, ח. וראה גם סוף ברכות. סוף מו"ק. שו"ע אדה"ו תרי"ח ר"ס קנה.

(11) החילוק בין ב' ענינים אלו – ראה ד"ה וירד ה' תרס"ב. בראשית תשי"ה פ"ל.

(12) ראה בארוכה תניא פל"י. ושם (מו, א): שלכן נברא מתחלתו.

(13) ראה לקו"ש [המתורגם] ח"ז ע' 97 ואילך שהכוונה "בשביל ישראל ובשביל התורה" היא ענינה של הבריאה גופא [שלכן התהוות הנבראים היתה על מנת שיעשו רצון הצדיקים אף שאין זה בטבעם, ובקי"ס, ע"י שקיים את תנאו, שב הים לאיתנו – שניתן בו תוקף, ענין הנצחיות (בדוגמת הנצחיות דישראל)].

אבל בכ"ז, הרי מובן שהעולם הוא רק טפל לישראל ותורה, ורק שענין זה (מה שהעולם נברא בשביל ישראל תורה) גופא – אינו כדבר נוסף על הבריאה, כ"א שזהו מציאותה. שלכן גם לע"ל, כשתושלם הכוונה ד"דירה בתחתונים", יהיו אוה"ע (מין המדבר, סוג הכי נעלה שבעוה"ז) טפלים לישראל, ועמדו זרים ורעו גו' (לקו"ש שלח מג, סע"א. ולהעיר גם תניא ספ"ו).

(14) ועד שאפילו החטא שישאל עושה – התכלית בזה הוא העילוי שיה' אח"כ ע"י התשובה. ואף שהחטא גופא הוא היפך רצונו ית' ושבירתו של החטא זוהי תקנתו, הרי בנוגע לישראל העושה את החטא – מכיון שבודאי סופו לעשות תשובה, העילוי שיה' בו אח"כ ע"י התשובה ישנו בפנימיות ובהנעלם גם מקודם (ראה בארוכה לקו"ש ח"ה ע' 65 ואילך ובהערות שם).

ועפ"י יומתק מה שע"י תשובה (מאבה) "נעקר עוננו מתחלתו" (יומא פ, סע"א ופרי"ש שם) – אף שהסיבה לעקירת העון היא התשובה, וכל "מסוכב" בא לאחורי הסיבה – כי (נוסף להטעמים שנתבאר לקו"ש [המתורגם] ח"ז ע' 58, הרי) הכוונה בהחטא גופא בנוגע לישראל (משא"כ בנוגע להחטא, שהוא היפך הרצון כנ"ל) היא העילוי שע"י התשובה.

"מחיל אל חיל", כאשר הדרגה הנמוכה מובילה לגבוהה יותר, מתממשת התכלית שלהם עצמם, כלומר, שהמצב הקודם עצמו מתעלה לדרגה הגבוהה יותר.

ד. החניות הן המסעות

זהו ההסבר לכך, שמקומות החניה של ישראל אינם כוללים רק את מעלתם העצמית, אלא גם את המעלה של ה"מסעות", כי על ידי כך ש"מקום החניה חזרו ונסעו", הן עצמן התעלו לדרגה ה"מסעות"¹⁵.

אמנם, העליה בפועל מתרחשת רק בשעת המסע שלאחר החניה, אך כיון שמלכתחילה מטרת החניה היא המסע שלאחריה, הרי בפנימיות ובהעלם חניה זו היא כבר לפני כן מוטע.

ה. כל מסע – יציאה ממצרים

על הפסוק "אלה מסעי בני ישראל אשר יצאו מארץ מצרים", מבאר אדמו"ר הזקן¹⁶, שהמלה "מסעי" היא בלשון רבים, שמשמעותה, שבכל אחד ממ"ב המסעות הם "יצאו מארץ מצרים", למרות שבגשמיות הם יצאו ממצרים מיד במסע הראשון, מרעמסס לסוכות – מפני שכל עוד לא הגיעו לירדן יריחו, עדיין היו בני ישראל בדרגה של "מצרים", מלשון מיצר וגבול, ובכל אחד מהמסעות היתה "יציאת מצרים".

מכך מובן, שההבדל בין "מסעות" לבין

"חניות", דומה להבדל שבין גלות מצרים לבין יציאת מצרים:

בזמן הנסיעות, שקירבו אותם, גם מבחינת המקום, לירדן יריחו, הם היו בתהליך של יציאה מ"מצרים" – גאולה. ובזמן החניות, כאשר התעכבו במקום אחד, ולא הלכו לכיוון ירדן יריחו, היה מצב של הימנעות¹⁷ (זמנית) מהיציאה ממצרים, למרות שגם אז הם התקרבו יותר בכל רגע (מבחינת הזמן) לסיום ארבעים השנים שעליהם לשהות במדבר ולירדן יריחו – ולכן מראה הדבר על גלות.

ו. ענין הגאולה קיים בגלות עצמה

מכך מובן, שכאשר התורה מגדירה את ה"חניות" בשם "מסעיהם", היא רומזת לכך, שהגאולה הקיימת גם בזמן החניה – אינה רק בכך שבכל רגע מתקרבים יותר לירדן יריחו, לגאולה וליציאה מן המדבר, אלא מצד החניה – הגלות – עצמה.

מכיון שהתכלית של "גלינו מארצנו" היא למען הגילויים הנעלים שיתגלו בגאולה העתידה, שאי אפשר להשיגם באופן אחר, הרי למרות שלגבי הגלות עצמה ברור שזוהי רק הכנה לגאולה, כדבר המהווה הכנה לענין אחר, הרי לגבי ישראל – הרי ה"גלינו" עצמה היא בפנימיות ובהעלם ענין של גאולה, כדלעיל בסעיף ד'.

ז. ההתעלות כבר התחילה בזמן הירידה למצרים

לפי האמור לעיל יובן מדוע המלים "בכל מסעיהם" הן החותם והסיכום של ספר "אלה שמות בני ישראל" – המופיע לאחור ספר בראשית, שבו מסופר על האבות¹⁸:

(17) ראה דברים א, מו: ותשבו בקדש, ובפרש"י (תוריע יב, ד) שהוא לשון עכבה (ראה בארוכה לקו"ש ח"ז ע' 80 ואילך).

(18) ראה ע"ז כה, א: מאי ספר הישר .. זה ספר אברהם יצחק ויעקב שנקראו ישרים. וראה תו"ח (לך פד, ד ואילך. ח"ש קלה, ב ואילך) שספר בראשית הוא "שרש ומקור למצות שיכתבו בס' שמות ושאר ספרים".

האבות היו מעל לעולם¹⁹ (מלשון²⁰ העלם), וכיון שהתכלית היא דירה לה' בתחתונים, לכן "מעשה אבות" הוא רק ריחות²¹ ו"סימן" לבנים²², שדוקא הם, הבנים, מימשו תכלית זו.

וזהו המשך המאורעות המסופרים בספר שמות:

בתחילת הספר מסופר על ירידה למטה: על בואם של "בני ישראל"²³ למצרים ועל חושך הגלות. ולאחר מכן מסופר על המשכת אלקות

(19) ראה תניא פכ"ג (כה, ב) "שכל אבריהם היו קדושים ומובדלים מעניני עה"ז".

(20) לקו"ת שלח לו, ד. ד"ה על ג"ד ש"ת בתחלתו.

(21) שהש"ד פ"א, ג. וראה ד"ה אריב"ל בשעה שעלה תש"ז פ"ט, שאחד הטעמים לזה הוא, לפי "שלא ה' להם העלמות והסתרים מצד הגוף".

(22) רמב"ן לך יב, ו. וראה גם תו"ח שם.

(23) משא"כ אצל האבות לא ה' שייך ענין הגלות (ראה בארוכה לקו"ש ח"ג ע' 847). שלכן, "כל זמן שיוסף ה' קיים לא ה' להם משוי של מצרים" (שמו"ד פ"א, ד. וראה בארוכה לקו"ש [המתורגם] ח"ז ע' 29 ואילך), כי יוסף הוא הוא המגלה את ענינו של יעקב* (ראה שם ע' 31 וש"ס).

(* ענין האבות (וראה לקו"ש [המתורגם] ח"ה ע' 241 הערה 17). וראה לקוטי לר"צ לתניא, ע"ג שביוסף (יסוד) נמשך מכל ג' האבות. ולכן יוסף מספר ג"ג בן – לפי שהוא בחי' בן לכל ג' האבות.

ולענין מזה שהטעם דספר הישר (ראה לעיל הערה 18) הוא "יומת יוסף", ולהעיר מתו"ח לך פה ג.

למטה על ידי יציאת מצרים, ואחר כך – על ידי מתן תורה²⁴, ואחר כך – על ידי הקמת המשכן²⁵.

ולאחר שהתורה מספרת על המעלה הנעלית ביותר²⁶ – "וכבוד ה' מלא את המשכן", היא מדגישה מיד במלים "בכל מסעיהם", שגם "מקום חנייתן" נקרא "מסע", שהתעלות זו כבר התחילה בפנימיותה בתקופה של "הבאים מצרימה"²⁷, כי גם התוכן שלהם הוא "שבו יצאו מאפילה לאורה".

(משיחת ש"פ פקודי תש"ל ועוד)

(24) התכלית דייצ"מ (שמות ג, יב. וראה תו"א סו, סע"ב: "זאוי אשר הוצאתיך מארץ מצרים". וראה בארוכה לקו"ש [המתורגם] ח"א ע' 243 ואילך).

(25) שנעלה יותר גם ממ"ח – כי החיבור דעליונים ותחתונים שנתחדש בשעת מ"ח הוא, המשכת אלקות בהוצאת שבגשמיות ובעת הקמת המשכן נתחדש שיה' "ישכנתי בתוכם" גם בדברי הרשות – בכל דרכיך דעה (ראה בארוכה לקו"ש [המתורגם] ח"ג ע' 161).

ועפ"ז יובן מה שכל ספר שמות הוא הספר "שבו יצאו ישראל מאפילה לאורה" (ראה לעיל הערה 4) – כי עניני עה"ז (מצד עצמם) הם אפילה (ראה ב"מ פג, ב), וכאשר הם נעשים כלים לאלקות – שוהו התוכן של כל הפרשיות דספר שמות – הו"ע היציאה מאפילה לאורה.

(26) ראה לקו"ש שם ובהערה שם, שכל הפרשיות שבספר שמות הם בסדר של מלמטה למעלה. וראה שם ע' 934. עיי"ש.

(27) להעיר גם משמו"ד פ"א, ה: "זאלה שמות בני ישראל – על שם גאולת ישראל ונכרו כאן".

לזכות

כ"ק אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח

ויהי"ר שעי"י קיום הוראת

כ"ק אדמו"ר מלך המשיח (בשיחת ב' ניסן ה'תשמ"ח)

להכריז יחי, יקויים הבטחתו הק',

שההכרזה תפעל 'ביאת דוד מלכא משיחא'

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד